

Apvienotās lietas T-111/01 un T-133/01

***Saxonia Edelmetalle GmbH un J. Riedemann kā sabiedrības
ZEMAG GmbH administrators***

pret

Eiropas Kopienu Komisiju

Valsts atbalsts — Reorganizācija — Valsts atbalsta ļaunprātīga izmantošana —
Atbalsta atgūšana — EKL 88. panta 2. punkts — Regula (EK) Nr. 659/1999

Pirmās instances tiesas spriedums (pirmā palāta paplašinātā sastāvā) 2005. gada
11. maijā II - 1585

Sprieduma kopsavilkums

1. *Valstu piešķirtie atbalsti — Administratīvā procedūra — Komisijas pienākums likt ieinteresētajām personām iesniegt to apsvērumus — Paziņojuma forma un saturs (EKL 88. panta 2. punkts; Padomes Regulas Nr. 659/1999 6. panta 1. punkts un 16. pants)*

2. *Valstu piešķirtie atbalsti — Administratīvā procedūra — Komisijas pienākums gadījumā, ja dalībvalsts nav izpildījusi tās rīkojumu par informācijas sniegšanu, veikt ieinteresēto personu uzklaušīšanu — Neesamība*
(Padomes Regulas Nr. 659/1999 13. panta 1. punkts, 14. un 16. pants)
3. *Prasība atcelt tiesību aktu — Pamati — Pamati, kas var tikt izvirzīti pret Komisijas lēmumu jautājumā par valsts atbalstu — Pamati, kas netika izvirzīti administratīvās procedūras laikā — Atšķirība starp pieņemamiem tiesību pamatiem un nepieņemamiem pamatiem par faktiem*
(EKL 88. panta 2. punkts un 230. pants)
4. *Valstu piešķirtie atbalsti — Komisijas atļautie atbalsti — Atbalsta saņēmēja veikta ļaunprātīga izmantošana — Komisijai uzlikts pierādīšanas pienākums — Attiecīgās dalībvalsts atteikums izpildīt rīkojumu par informācijas sniegšanu — Sekas*
[EKL 88. panta 2. punkts; Padomes Regulas Nr. 659/1999 1. panta g) apakšpunkts, 13. un 16. pants]
5. *Valstu piešķirtie atbalsti — Komisijas atļautie atbalsti — Atbalsta saņēmēja veikta ļaunprātīga izmantošana — Komisijas diskrecionārā vara — Tiesas kontrole — Robežas*
6. *Valstu piešķirtie atbalsti — Nelikumīga atbalsta atgūšana — No nelikumīguma izrietošais pienākums — Priekšmets — Agrākā stāvokļa atjaunošana — Piemērošana mutatis mutandis ļaunprātīgas atbalsta izmantošanas gadījumā*
[EKL 88. panta 2. punkts; Padomes Regulas Nr. 659/1999 1. panta g) apakšpunkts, 14. un 16. pants]
7. *Iestāžu akti — Pamatojums — Pienākums — Apjoms — Atteikums ņemt vērā lēmumā, ar kuru likts atmaksāt nelikumīgo atbalstu, attiecīgās dalībvalsts, pamatojoties uz rīkojumu par informācijas sniegšanu, sniegto informāciju*
(EKL 253. pants; Padomes Regulas Nr. 659/1999 10. panta 3. punkts un 13. panta 1. punkts)

1. Valsts atbalsta kontroles procedūra, ņemot vērā tās vispārīgo sistēmu, ir procedūra, kas tiek ierosināta pret dalībvalsti, kas saskaņā ar tās Kopienas tiesībās paredzētajiem pienākumiem ir atbildīga par atbalsta piešķiršanu, un nevis pret atbalsta saņēmēju vai saņēmējiem.

Jēdziens "ieinteresētās puses" EKL 88. panta 2. punkta izpratnē attiecas uz nenoteiktu adresātu skaitu. No šā apsvēruma izriet, ka EKL 88. panta 2. punkts neparedz pienākumu individuāli informēt konkrētas personas. Tā vienīgais mērķis ir paredzēt Komisijas pienākumu

nodrošināt, ka visas iespējami ieinteresētās puses ir informētas un iegūst iespēju iesniegt savus argumentus. Šādos apstākļos paziņojuma publicēšana *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* ir piemērots līdzeklis, lai informētu visas ieinteresētās puses par procedūras uzsākšanu. Līdz ar to loma, kuru minētā judikatūra piešķir ieinteresētajām pusēm, ir Komisijas informācijas avota loma administratīvas procedūras ietvaros, kas uzsākta atbilstoši EKL 88. panta 2. punktam.

Tā kā Komisija ar *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* publicētu paziņojumu uzaicināja sākotnēji ar iepriekšēju lēmumu atļautā atbalsta saņēmēju iesniegt piezīmes par iespējamo attiecīgā lēmuma pārkāpumu sakarā ar to, ka attiecīgais atbalsts tika izmantots minētajam lēmumam pretējā veidā, un minētie saņēmēji neizmantoja šo iespēju, Komisija nav pārkāpusi to tiesības.

(sal. ar 47., 48., 50., 51. un 53. punktu)

Nenoliedzami — tikai ar to vien, ka persona ir informēta par formālās procedūras uzsākšanu, nepietiek, lai tā varētu iesniegt lietderīgas piezīmes. Šajā sakarā no 6. panta 1. punkta Regulā Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma [88.] panta piemērošanai, kas saskaņā ar minētās regulas 16. pantu ir piemērojams arī ļaunprātīgi izmantotam atbalstam, izriet, ka lēmumam sākt formālu izmeklēšanas procedūru, neskatoties uz vērtējuma pagaidu raksturu, jābūt pietiekami precīzam, lai ieinteresētās personas varētu efektīvi piedalīties formālajā izmeklēšanas procedūrā, kuras laikā tām ir iespēja paust savus argumentus. Šim nolūkam ir pietiekami, ka ieinteresētās personas var iepazīties ar Komisijas argumentāciju.

2. No 13. panta 1. punkta Regulā Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma [88.] panta piemērošanai, izriet, ka gadījumā, ja dalībvalsts neizpilda Komisijas rīkojumu par noteiktas informācijas sniegšanu, Komisija var izbeigt formālo izmeklēšanas procedūru un pieņemt lēmumu par atbalsta saderību vai nesaderību ar kopējo tirgu, pamatojoties uz pieejamo informāciju. Šis lēmums Regulā Nr. 659/1999 14. pantā minētajos apstākļos var paredzēt jau piešķirtā atbalsta atgūšanu no tā saņēmēja. Atbilstoši Regulas Nr. 659/1999 16. pantam 13. un 14. panta noteikumi *mutatis mutandis* ir piemērojami ļaunprātīgi izmantota atbalsta gadījumā. No šiem

noteikumiem izriet, ka gadījumā, kad dalībvalsts nav izpildījusi Komisijas rīkojumu par informācijas sniegšanu, Komisijai nav pienākuma izjautāt ieinteresētās personas.

Minētā judikatūra, izņemot atsevišķus ārkārtas gadījumus, nav neizbēgami jāattiecina uz visiem gadījumiem, kuros uzņēmums nav piedalījies EKL 88. panta 2. punktā paredzētajā izmeklēšanas procedūrā.

(sal. ar 58. punktu)

(sal. ar 67.– 69. punktu)

3. Saskaņā ar EKL 230. pantu celtai prasībai par tiesību akta atcelšanu Kopienas tiesību akta likumība ir jānovērtē, izmantojot to faktisko un tiesisko informāciju, kas pastāvēja akta pieņemšanas laikā. It īpaši Komisijas veikto novērtējumu var pārbaudīt, izmantojot tikai to informāciju, kas tai bija pieejama novērtējuma veikšanas laikā.

4. No EKL 88. panta 2. punkta savienojumā ar 1. panta g) apakšpunktu un 16. pantu Regulā Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma [88.] panta piemērošanai, izriet, ka Komisijai ir jāpierāda, ka saņēmējs ir ļaunprātīgi izmantojis ar tās agrāku lēmumu iepriekš atļautu atbalstu vai tā daļu. Nepastāvot šādiem pierādījumiem, ir uzskatāms, ka uz šo atbalstu attiecas iepriekšējais lēmums, ar kuru atļauts atbalsts.

No tā izriet, ka gadījumā, kad prasītājs ir piedalījies EKL 88. panta 2. punktā paredzētajā izskatīšanas procedūrā, tas nevar pamatoties uz Komisijai nezināmiem argumentiem attiecībā uz faktiem, kurus tas nav darījis zināmus Komisijai izskatīšanas procedūras laikā. Savukārt nekas neliedz ieinteresētajai personai izvirzīt administratīvās procedūras stadijā neminētu juridisku prasības pamatu pret galīgo lēmumu.

Tomēr Regulas Nr. 659/1999 16. panta atsauce uz 13. pantu atļauj Komisijai gadījumā, kad dalībvalsts neizpilda rīkojumu sniegt informāciju, pieņemt lēmumu izbeigt formālo izmeklēšanas procedūru, pamatojoties uz pieejamo informāciju. Tādējādi, ja dalībvalsts nesniedz pietiekami skaidru un precīzu informāciju par atbalsta izmantošanu, attiecībā uz kuru Komisija, pamatojoties

uz tās rīcībā esošo informāciju, pauž šaubas par tās iepriekšējā lēmuma, ar kuru atļauts atbalsts, ievērošanu, Komisija var atzīt, ka attiecīgais atbalsts ir izmantots ļaunprātīgi.

(sal. ar 86. un 93. punktu)

5. Gadījumā, kad Komisijai, veicot pārbaudi, ir jāņem vērā un jānovērtē sarežģīti ekonomiskie fakti un apstākļi, un, tā kā Koptienas tiesa nevar aizstāt Komisijas veikto novērtējumu ar savu vērtējumu, Pirmās instances tiesai ir jāpārbauda tikai, vai ir ievēroti procesuālie noteikumi un vai ir sniegts pamatojums, faktu precizitāte, kā arī, vai nepastāv acīmredzamas kļūdas vērtējumā un pilnvaru nepareiza izmantošana. Tā tas ir gadījumā, ja Komisijas pārbaude attiecas uz jautājumu par to, vai atbalsta saņēmējs ir ļaunprātīgi izmantojis visu iepriekš apstiprināto atbalstu vai tā daļu.

(sal. ar 90.–91. punktu)

6. Atbilstoši Koptienas tiesībām, tiklīdz tiek konstatēts, ka atbalsts nav saderīgs ar

kopējo tirgu, Komisija var likt dalībvalstij, kas to piešķirusi, atgūt atbalstu no tā saņēmējiem. Nelikumīga atbalsta izbeigšana atgūšanas veidā ir secinājuma par tā nelikumību loģiskas sekas un paredz atjaunot agrāko stāvokli. Šis mērķis ir sasniegts, tiklīdz saņēmējs vai, citiem vārdiem — uzņēmumi, kas faktiski izlietojuši atbalstu, ir atmaksājuši attiecīgo atbalstu, vajadzības gadījumā kopā ar kavējuma procentiem. Ar šo atmaksu saņēmējs faktiski zaudē priekšrocību, ko tas bija ieguvis tirgū, salīdzinot ar tā konkurentiem, un ir atjaunots pirms atbalsta piešķiršanas pastāvošais stāvoklis. No tā izriet, ka nelikumīgi piešķirta valsts atbalsta atmaksas pamatmērķis ir novērst konkurences traucējumu, kas izraisīts ar nelikumīgā atbalsta radīto konkurences priekšrocību.

Tāpat vajadzētu būt arī attiecībā uz valsts piešķirtu atbalstu, kas atbilstoši Komisijas pieņemtam lēmumam ir uzskatīts par ļaunprātīgi izmantotu atbilstoši EKL 88. panta 2. punktam un 1. punkta g) apakšpunktam Regulā Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma [88.] panta piemērošanai. Šajā sakarā ir pietiekami konstatēt, ka Regulas Nr. 659/1999 16. pants tostarp paredz, ka minētās regulas 14. pantu, ciktāl tas paredz par nelikumīgu atzīt atbalsta atgūšanu no tā saņēmēja, *mutatis mutandis* piemēro ļaunprātīgi izmantota atbalsta gadījumā. Līdz ar to, lai novērstu konkurences

traucējumus, kas radušies ar šo atbalstu piešķirtās konkurences priekšrocības rezultātā, ļaunprātīgi izmantots atbalsts principā ir jāatgūst no uzņēmuma, kurš to faktiski saņēmis un kas var atšķirties no uzņēmuma, kas minēts kā saņēmējs lēmumā, ar kuru tika atļauts atbalsts.

(sal. ar 111.–115. un 125. punktu)

7. Lai nodrošinātu EKL 253. panta prasības, lēmuma pamatojumam jābūt piemērotam attiecīgā akta raksturam un skaidri un nepārprotami jāatspoguļo iestādes, kas ir akta autors, argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām iepazīties ar pieņemtā pasākuma pamatojumu un Kopienas tiesai veikt tā pārbaudi. Pat ja netiek prasīts, ka pamatojumā jānorāda visa attiecīgā faktiskā un tiesiskā informācija, tas tomēr ir jānovērtē, ņemot vērā ne tikai akta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visu to juridisko normu kopumu, kas reglamentē attiecīgo jautājumu.

Šajā sakarā, kaut arī atbilstoši 10. panta 3. punktam Regulā Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma [88.] panta piemērošanai, Komisijas pieņemta lēmuma par informācijas sniegšanu ietvaros Komisija saskaņā ar šīs regulas 13. panta 1. punktu gadījumā, "ja dalībvalsts nepilda rīkojumu sniegt informāciju", var pieņemt lēmumu slēgt izskatīšanas procedūru, pamatojoties uz pieejamo informāciju, Komisija tomēr nav atbrīvota no pienākuma detalizēti izskaidrot iemeslus, kādēļ tā ir uzskatījusi, ka dalībvalsts, atbildot uz rīkojumu par informācijas sniegšanu, iesniegto informāciju tās galīgajā lēmumā nevar ņemt vērā. Šādu situāciju nevar pielīdzināt situācijai, kad dalībvalsts, atbildot uz rīkojumu par informācijas sniegšanu, kas pieņemts atbilstoši Regulas Nr. 659/1999 10. panta 3. punktam, neiesniedz Komisijai visu informāciju, kas ir gadījums, kad pamatojumā var būt iekļauta tikai norāde, ka dalībvalsts nav atbildējusi uz minēto rīkojumu.

(sal. ar 138. un 145. punktu)